

O MONEDĂ HISTRIANĂ DESCOPERITĂ LA OARȚA DE SUS, JUDEȚUL MARAMUREȘ

de GEORGETA MARIA IUGA

Satul Oarța de Sus, comuna Oarța de Jos, se află în sectorul sud-vestic al județului Maramureș, zona Codru, la contactul Culmii Codrului cu Dealurile Asuajului.

În istoria veche a României, mica localitate din Codru și-a câștigat deja un nume. Primele cercetări arheologice s-au desfășurat în 1979—1980, când a fost descoperit și cercetat, pe dealul Măgura, un complex neolitic de tip Tiszapolgar și Coțofeni¹. În anii următori au fost descoperite pe cuprinsul localității numeroase așezări și piese de bronz aparținând culturilor Witenberg și Suciul de Sus², iar din 1982 s-a cercetat sistematic o importantă așezare cu caracter ritual, din epoca bronzului, pe „Diile Botii”.

Pornind de la descoperirea unor fragmente ceramice dacice în așezarea neolitică, precum și de la descoperirea, ulterior a unei rîșnițe, a altor materiale ceramice și a unei monede romane republicane, în vara anului 1985 am reluat cercetarea arheologică pe Măgură.

Aflat în partea nord-vestică a satului, înalt de 322 m, dealul Măgura este mărginit din 3 părți de pante abrupte, împădurite. Platoul de culme, inclinat spre vest, pe unde este și accesibil, este cultivat. S-au trasat 2 secțiuni în partea nord-estică a platoului. În capătul sudic al primei secțiuni s-a descoperit o groapă în care se găsea material ceramic și o monedă histriană de bronz. Groapa se adîncea în stîncă pînă la 0,50 m, în restul secțiunii roca semnalindu-se la 0,25 m.

Moneda (tip Pick, 458) a fost găsită la o adîncime de 0,30 m. Ea prezintă o patină verde închis, fiind bine conservată; a fost, întimplător, foarte ușor ciobită. Greutatea: 2,70 g; diametrul: 19,1 mm. Pe avers are figurat capul lui Apollo, laureat spre dreapta. Pe avers au fost aplicate 2 contramărci: una prezentînd capul lui Helios, văzut din față și încununat cu raze, iar cealaltă capul lui Hermes, spre dr., cu petasos.

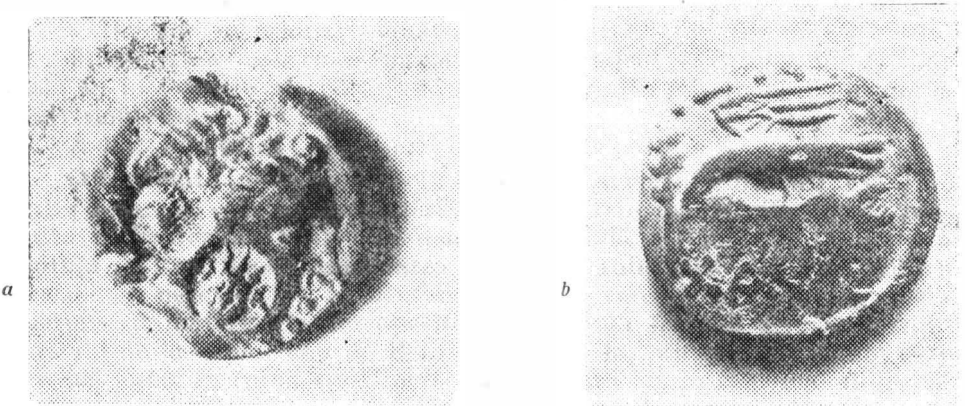

Fig. 1. Moneda de la Oarța de Sus.

¹ E. Comșa și C. Kacsó, *Materiale*, 10, 1973, p. 41.

² C. Kacsó, *ActaMN*, 14, 1977, p. 57—62; idem, *Marmatia*, 3, 1977, p. 29.

Pe revers este reprezentată emblema oraşului Histria, vulturul cu aripile deschise, pedelfin, spre st. În faţa vulturului — un spic de grâu, vertical. Din legendă se văd numai I[Σ]TPI[H]. În cimp apar literele XA, probabil numele unui magistrat monetar.

Fig. 2. Moneda de la Oarța de Sus. Contramărcile.

Subliniind asemănarea monedelor care redau capul lui Apollo cu unele monede din aur ale regelui Filip II, numismatul german Behrendt Pick încadrează aceste emisii în sec. IV î.e.n.³. În urma analizei sistematice și nuanțate a monedei histriene, cercetătorul Constantin Preda apreciază că monedele cu nume de magistrați pot fi datate în prima jumătate a sec. II î.e.n.⁴ Tot în această perioadă înclinăm să încadrăm și moneda descoperită la Oarța de Sus, încadrare susținută și de obiceiul de a contramărcă piesele, obicei foarte frecvent în secolele II—I î.e.n.⁵

Descoperirea de la Oarța de Sus vine să completeze imaginea asupra circulației monedei bătute în Histria, într-o zonă în care era semnalată lipsa ei totală.⁶

UNE MONNAIE HISTRIENNE DÉCOUVERTE À OARȚA DE ȘUS, DÉP. DE MARAMUREȘ

RÉSUMÉ

On publie une monnaie histrienne en bronze trouvée en 1985 à l'occasion des fouilles entreprises sur le plateau Măgura, au Nord-Ouest de Oarța de Sus, dép. de Maramureș, où l'on avait signalé de la céramique dacique. La monnaie est de type Pick, 458, ayant sur l'av. au-dessous du dauphin, l'inscription XA et sur le rv. deux contremarques : tête de Hérès à dr. avec petasos et tête de Hélios de face.

EXPLICATIONS DES FIGURES

Fig. 1. La monnaie d'Oarța de Sus.

Fig. 2. La monnaie d'Oarța de Sus. Contremarques.

³ B. Pick, *Die antiken Münzen von Dacien und Moesien*, Berlin, 1898, p. 151.

⁴ C. Preda și H. Nubar, *Histria III*, București, 1973, p. 38.

⁵ *Ibidem*, p. 46.

⁶ I. Glodariu, *ActaMN*, 8, 1971, p. 72.